

Ebeveyn Davranışlarının Ortaokul Öğrencilerinin Ders Başarısındaki Etkileri

The Effects Of Parental Behaviors On The Success Of Secondary School Students

ÖZET

Öğrenci başarılarında aile içi tutumların ne kadar önemli olduğu konusu bir çok araştırmaya konu olmuş olup aile içi durumun öğrenci üzerinde sosyal psikoloji etkilerinin yanı sıra çocukların başarı durumlarına da elbette etki ettiği bilinmektedir. Bu çalışmanın amacı Ortaokul öğrencilerinin başarıları üzerinde ebeveyn tutumunun rolünü araştırmaktır. Genetik olarak zekaya bağlı olmayan etmenlerden ev içi ebeveyn tutumlarının faktörü ile ortaokulda öğrencilerin başarıları arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini Samsun ilinin Tekkeköy ilçesi Yağbasan Ortaokulunda öğrenim gören 5.6.7.8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini pandemi sürecinde yaşanan yüz yüze eğitim engelinden ötürü 100 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı ise 2000 yılında Yılmaz tarafından geliştirilen "Anne Baba Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi için SPSS programı kullanılmıştır; Sonuçta ebeveyn tutumları ile öğrenci başarıları arasında anlamlı bir ilişki çıkmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, tutum, öğrenci, başarı, ortaokul

ABSTRACT

The issue of how important family attitudes are in student success has been the subject of many studies, and it is known that the family situation affects the success of children as well as the social psychological effects on students. The purpose of this study is to investigate the role of parental attitude on the success of secondary school students. An attempt was made to determine the relationships between the factor of parental attitudes at home, which are factors that are not genetically linked to intelligence, and the success of students in secondary school. The population of the research is 5.6.7.8 students studying at Yağbasan Secondary School in Tekkeköy district of Samsun. class consists of students. The sample of the research consists of 100 students due to the obstacle to face-to-face education during the pandemic. Relational scanning model was used in the research. The data collection tool of the research was the "Parental Attitude Scale" developed by Yılmaz in 2000. SPSS program was used for statistical analysis of the data; As a result, there was no significant relationship between parental attitudes and student achievement.

Keywords: Parent, attitude, student, success, secondary school

GİRİŞ

Ortaokul çağındaki öğrencilerin başarıları, ailelerin onlara nasıl davrandığı, onlarla nasıl vakit geçirdiği ve eğitim hayatlarına ne şekilde katıldıkları ile doğrudan ilişkilidir. Ebeveynlerin çocuklarının başarılarına olan katkısı, toplumda genellikle büyük bir önem taşır. Ancak ebeveynler bazen çocuklarını akranlarıyla karşılaştırma hatasına düşebilirler. Bu tür karşılaştırmalar, genellikle yanlış anlamalar ve beklentiler yaratabilir. Ailelerin, çocuklarından beklentisi genellikle onların başarılı olmaları yönündedir. Ancak bu beklenti bazen baskıcı bir tutumla birleştiğinde, çocuğun üzerinde gereksiz bir yük oluşturur ve bu durum olumsuz sonuçlar doğurabilir. Ebeveynler, çocuklarının başarılı olabilmesi için zaman zaman cezalandırma yoluna başvurabilirler, ancak bu tür yöntemler genellikle verimli olmaz. Bunun yerine, destekleyici bir aile tutumu, çocuğun başarısını daha olumlu bir şekilde etkileyebilir (Durmuş, 2005).

Ebeveynlerin, çocuklarının eğitimi konusunda aktif bir rol oynaması, çocuğun gelişimi açısından oldukça önemlidir. Özellikle okul aile ilişkisi, çocuğun başarısında büyük bir rol oynamaktadır. Çocuğun okul içindeki ve dışındaki başarılarını etkileyen birçok faktör vardır. Ancak en önemli etkenlerden biri, ailenin eğitim sürecine dahil olup, çocukla etkili bir iletişim kurmasıdır. Aileler, çocuklarının eğitim hayatlarına katılarak, okul ile güçlü bir işbirliği yapmalıdır. Güçlü bir aile-okul işbirliği, çocukların eğitim hayatında çok önemli bir fark yaratabilir. Çocuğun akademik başarısını artırmak, yalnızca okulun değil, ailelerin de katkısıyla mümkündür. Ebeveynler, çocuklarıyla güçlü bir bağ kurarak onları yakından tanımalı ve böylece daha verimli

İbrahim Artan ¹
Adem Yalçın ²
Asuman Yalçın ³
Adil Özcan ⁴
Fatih Özkan ⁵

How to Cite This Article

Artan, İ., Yalçın, A., Yalçın, A., Özcan, A. & Özkan, F. (2025). "Ebeveyn Davranışlarının Ortaokul Öğrencilerinin Ders Başarısındaki Etkileri", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 11(3): 437-453. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15544526>

Arrival: 13 January 2025
Published: 30 May 2025

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye.

² Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye.

³ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye.

⁴ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye.

⁵ Öğretmen, MEB, Samsun, Türkiye.

bir eğitim süreci sağlanmalıdır. Kendi çocukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan ebeveynler, çocuklarının ihtiyaç ve istekleri konusunda bir öngöründe bulunmada zorlanır, bu da çocuğun eğitimine katkı sağlamayı engeller. Çocuğun eğitim sürecine etkili bir şekilde dahil olabilmek için ailelerin, çocuklarıyla ilgili doğru ve sağlıklı bilgiye sahip olmaları gereklidir.

Aileler, çocuklarını tanıdıkça onların ilgi alanları, davranış biçimleri ve genel eğilimleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olurlar. Bu durum, sağlıklı bir okul-aile işbirliği için gereklidir. Bu bağlamda, ailelerin çocuklarıyla iletişimde olmaları, onların gelişim süreçlerine katkıda bulunmaları ve doğru bir rehberlik sağlamaları büyük önem taşır. Çocuklar, kişiliklerinin temellerini ailelerinde atar ve aile içinde öğrendikleri ilk sosyal kurallar aracılığıyla kimliklerini oluştururlar. Çocuklar küçük yaşlarda ebeveynlerini ve aile büyüklerini taklit ederek onlarla özdeşleşirler. Bu erken dönemdeki etkileşimler, çocuğun hayat boyu sürececek olan sosyal becerilerinin ve kişilik yapısının temellerini atar (Aslanargun, 2007; Fidan, 1985). Aile, bir çocuğun duygusal ve sosyal gelişiminde kritik bir rol oynar. Aynı zamanda, çocuğun kimlik gelişimini ve başkalarıyla kurduğu ilişkileri de etkiler. Bu nedenle, aile, çocuğun sağlıklı ve uyumlu bir birey olarak topluma kazandırılması sürecinde temel bir rol üstlenir (Elmacıoğlu, 1988).

Aile içindeki eğitim, çocuğun hem akademik başarılarını hem de duygusal gelişimini şekillendirir. Çocuk, özgürlük tanınarak, fazla baskı yapılmadan büyütülmelidir. Bu yaklaşım, yalnızca bağımsızlık kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda çocuğun özdenetim, karar verme becerileri ve sosyal sorumluluk gibi önemli yaşam becerilerini geliştirmesine katkı sağlar. Ailelerin çocuklarına sağladığı bu tür bir ortam, onları duygusal ve entelektüel açıdan sağlıklı bireyler olarak yetiştirmeye olanak tanır (Liaudet, 1999). Çocukların, topluma uyum sağlayabilmesi için aile içindeki eğitim oldukça önemlidir. Bu eğitim, çocuğun doğuştan sahip olduğu potansiyelini ortaya koyabilmesi için gereken özgürlüğün ve desteğin sağlanmasıyla mümkündür. Aileler, çocuklarının kimliklerini keşfetmelerine ve sosyal beceriler kazanmalarına olanak tanıyan, güvenli ve destekleyici bir ortam sunmalıdır. İşte bu, gerçek anlamda eğitim sürecinin temelini atar (Navaro, 1987).

Okul ve aile arasındaki işbirliği, sadece çocuğun akademik başarısını değil, aynı zamanda duygusal ve sosyal uyumunu da etkiler. Ebeveynlerin çocuklarının eğitimine ve öğretim ortamına katkısı, eğitim sürecinden ayrı tutulmamalıdır. Okul ve aile, eğer farklı yaklaşımlar sergilerse ve birbirlerinden bağımsız hareket ederlerse, bu durum çocuğun kişilik gelişiminde ciddi boşluklar ve olumsuzluklar yaratabilir. Çocuğun iki farklı yaklaşım arasında kalması, kararsızlıklar yaşamasına, duygusal ve sosyal huzursuzluklar geliştirmesine yol açabilir. Sonuç olarak, başarısızlıklar ve uyumsuzluklar birbirini takip eder (Ünlü, 2005). Bu tür bir çelişki, çocuğun kişisel gelişimini engeller ve ruh sağlığını olumsuz etkiler. Bu nedenle, okul ve aile arasındaki uyum, çocuğun gelişimi için kritik öneme sahiptir.

Çocuğun eğitimi, sadece okulun değil, ailenin de sorumluluğunda olduğu bir süreçtir. Aile, çocuğun sosyal becerilerini, değer yargılarını ve sorumluluk bilincini geliştirmede temel bir rol oynar. Eğitim, sadece okulda öğrenilen bilgiden ibaret değildir; aynı zamanda ailede kazanılan değerler, ahlaki normlar ve toplumsal sorumluluk bilincidir. Aile, çocuğa kendi yaşamını kurma, deneyimlerinden ders alma ve kendi yolunu seçme fırsatı vermelidir. Bu, çocuğun hem içsel olarak olgunlaşmasını sağlar hem de toplumsal hayata uyum göstermesini kolaylaştırır. Çocuk, yaşamın zorluklarıyla baş etmeyi, acı deneyimler de dahil olmak üzere, öğrenmeli ve bunları kendi kurallarına göre anlamlandırarak büyümelidir (Corman, 1998). Aileler, çocuğun bu deneyimleri sağlıklı bir şekilde yaşamasına izin verecek koşulları sağlamalı ve onun gelişimine olanak tanıyan bir ortam yaratmalıdır.

Çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için aile ve okul arasında güçlü bir işbirliği gereklidir. Okul ve aile arasındaki güçlü bir iletişim, çocuğun duygusal, sosyal ve psikolojik gelişimi için kritik öneme sahiptir. Çocuk, kendini ifade edebileceği, güvenli ve destekleyici bir ortamda büyüdüğünde, hem duygusal hem de entelektüel açıdan gelişir ve geleceğe sağlam bir adım atar. Bu, hem okulun hem de ailenin birlikte çalışarak, çocuğun eğitimini ve genel gelişimini en verimli şekilde desteklemesiyle mümkün olacaktır.

Problem:

Ortaokul döneminde, anne-baba davranışlarının öğrencinin akademik başarısı üzerindeki etkileri nelerdir?

Araştırmanın Amacı:

Araştırmanın amacı, ebeveyn davranışlarının ortaokul öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde bir etkisinin olup olmadığını incelemektir. Bu çalışma, ebeveynlerin tutum, destekleme biçimleri, disiplin uygulamaları ve genel yaklaşımının öğrencilerin okul performansı üzerindeki olası etkilerini belirlemeyi hedeflemektedir. Ayrıca, ebeveynlerin eğitim süreçlerine katılım düzeylerinin, öğrencilerin motivasyonları ve başarılarıyla olan ilişkisini de ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi:

Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutumların, öğrencilerin okul başarısı üzerinde büyük bir etkisi olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, araştırma; ebeveyn davranışlarının çocuklarının akademik başarıları üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Anne Baba Tutum Ölçeği kullanılarak, ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumları, iletişim tarzları, okul hayatına ve eğitim süreçlerine karşı yaklaşımları gibi faktörler değerlendirilecektir. Ayrıca, anne ve babaların çocuklarının okul başarısına yönelik desteği, disiplin anlayışları, motivasyon artırıcı yaklaşımları ve genel tutumlarının çocuklarının akademik başarıları üzerindeki etkileri literatür taraması ile araştırılacaktır.

Ailenin çocuğun okul başarısı üzerindeki etkisi, pek çok eğitimsel araştırmada önemli bir konu olarak kabul edilmektedir. Özellikle ailevi sorunlar yaşayan öğrencilerin, ailelerinden duygusal ve psikolojik destek alamayanların okul başarılarının, ailesiyle sağlıklı ilişkiler içinde olan ve destek gören öğrencilerden genellikle daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, ebeveynlerin tutumlarının, çocukların sadece akademik başarısı değil, aynı zamanda onların psikolojik ve duygusal gelişimleri üzerinde de uzun vadeli etkiler yaratabileceği öngörülmektedir. Bu araştırma, aile içi dinamiklerin okul başarısı üzerindeki rolünü daha iyi anlamak ve eğitim politikalarına ışık tutmak için önemlidir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Aile Kurumu

Ailenin Tanımı

Aile, evlilik ve kan bağına dayalı bireyler arasındaki ilişkilerden oluşan ve toplumun en temel birimini teşkil eden bir sosyal yapıdır. İnsan neslinin devamını sağlayan, toplumsal ve kültürel değerlerin aktarıldığı, duygusal ve psikolojik gelişimin şekillendiği bir ortam sunar. Aile, eşler arasında sevgi, saygı ve sorumluluk paylaşımı ile güvenli bir ortam oluştururken, çocuklar için de eğitim, duygusal bağlar ve sosyal sorumlulukların öğrenildiği ilk öğretici mecra olur.

Aile, bireylerin topluma hazırlanmasını sağlayan, kişisel ve toplumsal değerlerin kazandığı bir kurumdur. Ebeveynler arasındaki sağlıklı ilişkiler, çocukların duygusal ihtiyaçlarını karşılar ve kişilik gelişimlerini destekler. Ayrıca, aile ekonomik faaliyetlerde de bir araya gelir, geçim sağlar ve sürdürülebilirliği için birlikte çalışır. Aile, bireylerin toplumsal kimliklerini kazandığı ve zorluklarla başa çıkma becerilerini geliştirdiği, toplumu oluşturan en temel yapı taşıdır.

Eğitim, bireyin hayatındaki en önemli gelişim süreçlerinden biri olarak, ilk adımını ailede atar. Aile, bir çocuğun kişilik yapısının ve temel davranışlarının şekillendiği ilk ortamdır. Aile içindeki etkileşimler, çocukların dünyaya bakış açısını, değer yargılarını, duygusal yanıtlarını ve genel tutumlarını belirler. Bu süreçte edinilen davranışlar ve alışkanlıklar, çoğu zaman çocukların hayatlarının ilerleyen dönemlerinde kalıcı hale gelir. Dolayısıyla, çocukların temel karakteristik özellikleri örneğin tembellik ile çalışkanlık, doğruculuk ile yalancılık, pısrıklık ile girişkenlik, bencillik ile başkalarına duyarlılık gibi çoğu zaman ailede kazanılır, gelişir ve pekişir (Başar, 1999).

Bu temellerin ailede atılmasının ardından, çocuk okul yaşamına adım attığında, okuldaki eğitim ortamı ve öğretmenlerin müdahalesi belirli bir düzeyde değişim sağlayabilse de, ailenin ilk evrelerde verdiği eğitim ve karakter biçimlendirmeleri genellikle oldukça güçlüdür. Bu sebeple, okulun ya da öğretmenin, çocuğun bu temel davranışlarını değiştirmesi çoğu zaman zorlaşır. Ailede kazandırılan alışkanlıklar ve kişisel özellikler, genellikle çocuğun kişilik yapısının ayrılmaz bir parçası haline gelir. Bu noktada, aile içindeki eğitim yaklaşımının doğru ve dengeli olması, çocukların ilerleyen yaşlarda daha sağlıklı bir kişilik geliştirmeleri için kritik önem taşır.

Eğitimdeki başarı, sadece okulda alınan derslerle değil, aynı zamanda ailenin sağladığı duygusal destek, doğru rehberlik ve sağlıklı tutumlarla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, ailede verilen eğitimin niteliği ve çocuğa sunulan değerler, eğitim sürecinin temelini oluşturur. Eğer aile, çocuklarına doğru davranışları, değerleri ve sorumlulukları erken yaşlardan itibaren kazandırabilirse, bu değerler ilerleyen yıllarda daha kolay yerleşir ve okulda edinilen bilgilerle daha etkili bir şekilde pekişir. Bu nedenle, eğitimdeki başarının temelinde aile içindeki eğitim anlayışının, değerlerin ve tutumların ne kadar etkili olduğu büyük bir rol oynar.

Sosyal etkileşimler, insanın doğasında var olan ve kaçınılmaz bir olgudur. İnsan, doğumundan itibaren çevresiyle sürekli etkileşim içindedir ve bu etkileşim, bireysel gelişimini, toplumsal ilişkilerini ve dünyaya bakış açısını belirler. Aile, çocuğun ilk sosyal yaşantılarını edindiği, temel değerleri ve sosyal davranış biçimlerini öğrendiği ilk kurumdur. Aile, çocuğun hem fizyolojik hem psikolojik ihtiyaçlarını karşılar, hem de kişilik gelişimine katkıda bulunur. Ailede sağlanan güvenli ortam, çocuğun sevgi, saygı ve sorumluluk gibi

temel insani değerlerle tanışmasını ve bunları içselleştirmesini sağlar. Aile içindeki etkileşimler, çocuğun sosyal beceriler kazanmasını, empati, iletişim ve çatışma çözme gibi beceriler edinmesini sağlar. Bu beceriler, çocuğun sağlıklı toplumsal ilişkiler kurabilmesi için temel oluşturur. Aile, kişilik gelişiminde büyük rol oynar. Çocuğun ailede edindiği değerler ve alışkanlıklar, onun gelecekteki sosyal ilişkilerini ve kişilik özelliklerini şekillendirir. Aile ortamı, bireyin davranışlarının ve motivasyonlarının anlaşılmasında kritik bir faktördür. Aile içindeki tutumlar, çocuğun duygusal zekasını ve empatisini etkiler; güvenli bir aile ortamı benlik saygısını geliştirirken, olumsuz ilişkiler psikolojik sağlığı bozabilir (Cüceloğlu,1998).

Sağlam ve güçlü bir toplum, sağlıklı aile yapılarıyla mümkündür. Sağlıklı aileler ise, bireylerin sağlam kişiliklere sahip olmasıyla kurulabilir. Çocuğun kişilik gelişimi ailede başlar ve özellikle erken çocukluk dönemindeki aile içi yaşantılar, yetişkinlikteki kişilik özelliklerini belirler. Sağlıklı anne-baba-çocuk ilişkileri, güçlü bireylerin gelişimine zemin hazırlar. Çocuğun sağlıklı kişilik gelişimi, anne-babanın sağlıklı kişiliklere sahip olmasının yanı sıra, çocuklarına özgürce gelişebilecekleri bir ortam sunmalarına bağlıdır. Dengeli, saygılı ve güven dolu bir aile ortamında yetişen çocuklar sağlam bir öz kimlik duygusu geliştirir. Aksine, anne-baba arasındaki sürekli tartışmalar, ihmal, şiddet, kötü muamele gibi olumsuz koşullar, çocuğun kişilik bozuklukları ve uyumsuz davranışlar sergilemesine neden olabilir. Yapılan araştırmalar, anne-baba baskısının çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Aile, çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiği yerdir ve ailenin çocuk üzerindeki etkileri sosyal uyum açısından kritik öneme sahiptir. Ailede demokrasi ve yakın ilgi gören çocuklar, daha özgür ve başarılı bireyler olurken, sert denetim ve değişken eğitim yöntemleri uygulanan ailelerde büyüyen çocuklar, karşı çıkma ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlar sergileyebilir (Yavuzer, 2001).

Çocuğun potansiyelini keşfetmesi ve geliştirmesi için anne-babaların çocuklarıyla kurduğu ilişki biçimi büyük önem taşır. Sevgi, güven ve disiplin konularında olumlu yaklaşan bir aile, çocuğun başarısı üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Aile içindeki tutum ve değerler, çocuğun okulda öğrendikleriyle uyumluysa, okul başarısını artırabilir. Aile yapısı, çocuğun gelecekteki tutum ve davranışlarının, psiko-sosyal gelişiminin bir yansımasıdır. Ailevi özellikler, çocuğun okul başarısını doğrudan etkiler. Her ailenin kendi özgün beklentileri, yaşam tarzı ve eğitim yaklaşımı vardır; bu nedenle, her aile kendine özgü bir yapıya sahiptir. Başarılı veya başarısız olmayı etkileyen pek çok faktör bulunmakla birlikte, anne-baba tutumları en önemli etkenlerden biridir (Çelik,2005).

Ebeveynlerin Aile İçinde Çocuklara Karşı Tutum ve Davranışları

Anne-baba tutumları, denetleyici, destekleyici ve pasif olmak üzere üç ana gruba ayrılmaktadır. Denetleyici tutumda, ebeveynler çocuk üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışır, tehdit, şiddet, sevgi eksikliği ve olumsuz karşılaştırmalar gibi yöntemler kullanarak iletişimi bozar. Bu tutum, çocukta tedirginlik, isyankârlık veya içe kapanıklık gibi olumsuz davranışlar geliştirir ve okul başarısını olumsuz etkiler. Genellikle aile içi gerginliklerden kaynaklanan bu tutum, çocuğun psikolojik gelişimini bozar.

Destekleyici tutumda ise, ebeveynler çocuklarına sevgi gösterir, onlarla zaman geçirir ve kendilerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortam sunar. Bu tutum, çocuğun benlik saygısını artırır, başarılarını takdir eder ve okulda daha başarılı olmasını sağlar. Ailelerin çocuklarının özgün zekâ ve kişilik özelliklerine saygı göstererek, bağımsız bir birey olmalarını teşvik etmeleri, çocukların yeni beceriler kazanmasına ve kendine güven duymasına yardımcı olur. Pasif anne-baba tutumunda ise, ebeveynler ilgisiz ve kayıtsız davranır, çocuklarının olumsuz davranışlarına hoşgörü ile yaklaşarak sınırları belirlemez. Bu durum, çocuğun sorumluluk bilincinden yoksun ve disiplinsiz olmasına neden olur. Aile, çocuğun her isteğini karşılayarak ona gerekli yönlendirmeleri yapmamaktadır. Sonuç olarak, anne-baba tutumları çocuğun gelişimi, benlik algısı ve okul başarısı üzerinde önemli bir etki yaratmaktadır (Yavuzer, 2001).

Anne ve babanın koruyucu, otoriter, baskıcı ve demokratik yaklaşımları, çocuğun nasıl bir aile ortamında yetiştiğini ve davranışlarının nasıl şekillendiğini belirler. Koruyucu aileler, çocuklarının her ihtiyacını yerine getirerek onları bencil, kendini sürekli ihmal edilen, uyum sorunları yaşayan, yalnız hisseden ve yaşam zorluklarından kaçan bireyler olarak yetiştirir. Bu çocuklar, hatalarını başkalarına yükler, yönetilmeye alışır ve kendi hayatlarını yönlendirmekte zorlanırlar. Baskıcı aileler, çocuklarının duygu ve düşüncelerini dikkate almaz, her isteği reddeder ve onları sert şekilde cezalandırarak korku yaratır. Çocuklarına acımasızca eleştirilerde bulunarak, onları küçük düşürürler. Bu tür bir ortamda yetişen çocuklar, sinirli, empati eksikliği yaşayan, suçluluk duygusuyla baş edemeyen ve kendini ihmal eden bireyler olabilirler. Ayrıca, duygusal olarak hassas, içine kapanık ve özgüven eksikliği yaşayan çocuklar da yetişebilir. Demokratik aileler ise, çocuklarının duygu ve düşüncelerine değer verir, onları destekler, güvenlerini gösterir ve özgürce ifade etmelerine imkân tanır. Bu tür ailelerde yetişen çocuklar, sosyalleşmiş, işbirliğine yatkın, kendine güveni olan,

duygusal açıdan dengeli ve uyumlu bireyler olarak yetişirler. Demokratik yaklaşım, çocuğun sağlıklı gelişimine ve toplumla uyumlu bireyler olmalarına katkı sağlar (Kaya, 2005).

Ana-baba tutumları, iki ana boyutta şekillenir: "duygusal ilişki boyutu" ve "denetim boyutu". Duygusal ilişki boyutunda, ebeveynler çocuklarına karşı kabul edici ya da reddedici tutumlar sergileyebilirler. Kabul edici tutumda ebeveynler, çocuklarını sevgiyle kabul eder ve duygusal ihtiyaçlarını karşılar. Reddedici tutumda ise, ebeveynler çocuklarını ihmal eder veya eleştirir. Denetim boyutunda, ebeveynlerin çocuklarının davranışlarını denetleyip sınırlama düzeyleri söz konusudur. Kısıtlayıcı tutumda, ebeveynler katı kurallar koyarak çocuklarını sıkı şekilde denetler. Hoşgörülü tutumda ise, ebeveynler çocuklarına daha fazla özgürlük tanır ve esnek bir yaklaşım sergiler. Bu tutumlar, çocuğun kişisel gelişimini, duygusal olgunluğunu ve sosyal becerilerini etkiler. Ebeveynlerin tutumları, çocuğun özgüvenini, başkalarıyla ilişkilerini ve gelecekteki başarısını büyük ölçüde şekillendirir (Çağdaş, 2003; Ertuğrul, 2005; Yavuzer, 2001; Yavuzer, 2004).

Aşırı Otoriter ve Baskılı Ebeveyn Davranışı

Otoriter anne-baba tutumu, çocukların duygusal, bilişsel ve sosyal ihtiyaçlarını göz ardı ederek katı kurallar ve disiplin uygular. Ebeveynler, çocuğun bağımsız düşünmesini ve hissettiklerini ifade etmesini engeller, sadece ne yapmaları gerektiğini söylerler. Cezalandırma, bu yaklaşımın belirgin bir özelliği olup, çocuğun hataları genellikle orantısız cezalarla karşılanır, bu da korku ve özgüven eksikliğine yol açar. İletişim genellikle soğuk ve serttir; ebeveynler sevgilerini yalnızca istenilen davranışlar karşılığında gösterir. Bu ortamda büyüyen çocuklar, içsel çatışmalar yaşar, duygusal olarak baskı altında hisseder ve kendilerini ifade etmekte zorlanırlar. Ayrıca, aşırı disiplin çocukta saldırganlık, içe kapanma, özsayıgı eksiklikleri ve sosyal uyumsuzluk gibi olumsuz davranışlara neden olabilir. Sonuç olarak, otoriter tutumlar çocuğun psikolojik ve duygusal gelişimini olumsuz etkiler, özgüvenini zedeler ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurmasını engeller (Tuzcuoğlu, 2003; Söylemez, 2003; Köknel, 2004)

Koruyucu Ebeveyn Davranışı

Annelerin çocuklarına karşı koruyucu bir tutum geliştirmeleri, genellikle psikolojik ve çevresel etmenlerin bir araya gelmesiyle şekillenir. Örneğin, geçmişte yaşadıkları kayıplar veya zorluklar, annenin çocuğuna karşı aşırı koruyucu bir yaklaşım sergilemesine neden olabilir. Özellikle, ilk çocuğunun kaybı, zor bir hamilelik veya doğum deneyimi gibi travmalar, annenin gelecekteki çocuklarıyla ilgili fazla endişe duymasına yol açabilir. Ayrıca, kendi çocukluklarında yeterince sevgi ve ilgi görmeyen anneler, bu eksiklikleri kendi çocuklarına aşırı sevgi ve koruma ile telafi etmeye çalışabilirler. Aşırı ilgi ve koruma, çocuğun gelişimini engelleyebilir. Çocuk, bağımsız düşünme, karar alma ve problem çözme yeteneklerini yeterince geliştiremeyebilir. Ebeveynlerinin sürekli müdahalesi, çocuğun kendine güvenini zedeler ve özgüven eksikliği yaratır. Çocuk, sorunlarla başa çıkmayı öğrenmekte zorlanır ve her durumda yardım almak zorunda olduğunu hisseder. Bu da onun sosyal becerilerinin gelişmesini engeller. Aşırı korunan çocuklar, sosyal ortamlarda çekingen ve pasif olabilir ya da tam tersine, inatçı ve başkalarının haklarına saygı göstermeyen bir tutum sergileyebilirler. Bu tür bir ebeveynlik tarzı, çocuğun hem duygusal hem de sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir (Cüceloğlu, 2005; Yavuzer, 2004).

Dengesiz ve Kararsız Tutum

Anne ve babanın tutarsız tutumları, çocukların kişilik gelişimini derinden olumsuz etkiler. Ebeveynlerin fikir ayrılıkları, birbirlerine karşı çelişkili davranışlar sergilemesi ve çocuklarının yanında birbirlerini olumsuz bir şekilde eleştirmeleri, çocukların güven duygusunu sarsar ve onları kararsız hale getirir. Çocuklar, sürekli değişen tutumlar karşısında hangi davranışın doğru ya da yanlış olduğunu öğrenmekte zorlanırlar. Bir gün bir davranış ödüllendirilirken, diğer gün aynı davranış cezalandırılabilir. Bu tür belirsizlikler, çocukların karar verme becerilerini engeller ve doğru davranış kalıplarını öğrenmelerini zorlaştırır. Bunun sonucu olarak, çocuklar ya huysuz, kavgacı, sinirli bir kişilik geliştirebilir ya da pasif, ürkek, söz dinleyen bir birey haline gelebilirler. Her iki durumda da, çocukların kendi duygusal ve zihinsel dünyalarını düzenlemeleri, sağlıklı bir kişilik geliştirmeleri zorlaşır. Aile içindeki tutarsızlık, çocuğun güven duygusunu zedeler ve gelecekte, özellikle sosyal ilişkilerde, kararsızlık ve güven eksiklikleri yaşamasına neden olabilir. Bu tutum, çocukların toplumsal normlara uyum sağlama becerilerini olumsuz yönde etkiler. Ebeveynlerin birbirlerinden farklı mesajlar vermesi, çocukların toplum içinde doğru davranışları sergilemekte zorlanmalarına yol açar. Zaman içinde, çevrelerine güvenmemeye başlarlar, çünkü tutarsızlık onları hem içsel hem de dışsal dünyalarına dair belirsizlik içinde bırakır. Kendilerine ve başkalarına dair kararsızlıklar geliştiren çocuklar, sosyal ilişkilerde güven problemi yaşayabilir, empati eksiklikleri geliştirebilir ve çevreleriyle sağlıklı bağlar kurmakta zorlanabilirler. Bu da ilerleyen yıllarda, kişinin hem kendi iç dünyasında hem de toplum içinde uyum sağlamasını engeller. Sonuç olarak, ebeveynlerin tutarsız tutumları çocukları hem duygusal hem de sosyal anlamda olumsuz etkiler. Bu tutumla büyüyen çocuklar, kimliklerini ve duygusal dengelerini oluşturmakta

güçlük çekerler, toplumsal kurallara uyum sağlamakta zorlanırlar ve bazen aşırı pasif bazen de aşırı tepkisel kişilikler geliştirebilirler. Bu durum, onların sosyal becerilerinin gelişmesini engeller ve sağlıklı ilişkiler kurmalarını zorlaştırır (Yavuzer, 2000).

AİLEDE İLETİŞİM

Ailede İletişimin Önemi

Öğrenci ve aile iletişiminin önemi, çocuğun gelişimi ve okul başarısı açısından kritik bir rol oynamaktadır. Çocuklarının okul öncesi dönemde, yeterince ilgi ve sağlıklı iletişimle büyütülmesi, okul dönemindeki aile-okul ilişkileri için de temel oluşturur. Aile, çocuğun biyolojik, psiko-sosyal ve bilişsel gelişimini doğrudan etkileyen ilk ortamdır. Anne-baba ile sağlıklı iletişim kuramayan çocuklar, okul döneminde de benzer sorunlar yaşar. Çocukların sadece biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak, duygusal ve sosyal gelişimlerini ihmal etmek, okulda başarılı olmalarını engeller. Aile içindeki sevgi, iletişim ve destek, çocuğun sağlıklı kişilik gelişimine katkı sağlar ve okul başarısını artırır.

Okul öncesi dönemde aile içindeki ilişki biçimi, çocuğun eğitimle ilgili tutumlarını şekillendirir. Çocuklar, ailelerinden gördükleri olumlu veya olumsuz ilişkileri okul yaşamlarına yansıtırlar. Bu nedenle aile içindeki iletişim tarzı, çocukların sosyal becerilerini, problem çözme yeteneklerini ve kişisel gelişimlerini etkiler. Yörükoğlu'na (1998) göre, aile, çocukların insan ilişkilerini öğrendikleri ilk yerdir. Ailedeki anlaşmazlıklar ve uzlaşma becerileri, çocukların ilerleyen yaşlarda gösterdiği tutumları belirler. Baltaş (2001) öğrencilerin başarısını artırmak için okul-aile işbirliğinden önce, aile içindeki iletişimin ve işbirliğinin sağlam olması gerektiğini vurgulamaktadır. Çocuklar, kendi istekleri ve katılımları olmadan, ailelerinin desteğiyle başarılı olamazlar.

Aile içindeki sağlıklı iletişim, çocuğun okulda başarıya ulaşmasında temel bir faktördür. Çocukların gelişim sürecinde aile desteği, onların duygusal ve bilişsel anlamda güçlü bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlar (Yörükoğlu, 1998; Baltaş, 2001).

Ailede Disiplin

Öğrenci ve aile iletişiminin önemi, çocuğun gelişimi ve okul başarısı açısından kritik bir rol oynamaktadır. Çocuklarının okul öncesi dönemde, yeterince ilgi ve sağlıklı iletişimle büyütülmesi, okul dönemindeki aile-okul ilişkileri için de temel oluşturur. Aile, çocuğun biyolojik, psiko-sosyal ve bilişsel gelişimini doğrudan etkileyen ilk ortamdır. Anne-baba ile sağlıklı iletişim kuramayan çocuklar, okul döneminde de benzer sorunlar yaşar. Çocukların sadece biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak, duygusal ve sosyal gelişimlerini ihmal etmek, okulda başarılı olmalarını engeller. Aile içindeki sevgi, iletişim ve destek, çocuğun sağlıklı kişilik gelişimine katkı sağlar ve okul başarısını artırır. Okul öncesi dönemde aile içindeki ilişki biçimi, çocuğun eğitimle ilgili tutumlarını şekillendirir. Çocuklar, ailelerinden gördükleri olumlu veya olumsuz ilişkileri okul yaşamlarına yansıtırlar. Bu nedenle aile içindeki iletişim tarzı, çocukların sosyal becerilerini, problem çözme yeteneklerini ve kişisel gelişimlerini etkiler. Yörükoğlu'na (1998) göre, aile, çocukların insan ilişkilerini öğrendikleri ilk yerdir. Ailedeki anlaşmazlıklar ve uzlaşma becerileri, çocukların ilerleyen yaşlarda gösterdiği tutumları belirler. Aynı şekilde, Aile çocukların dünyaya dair ilk keşiflerini yaptığı, güven ve paylaşımın öğretildiği ilk ortamdır. Ailelerin çocuklarının gelişiminde çok önemli bir rolü vardır. Kişilik gelişimi ve davranış alışkanlıklarının büyük bir kısmı ailede şekillenir. Birçok aile, çocuklarının öğrenme süreçlerinde aktif bir şekilde yer almak istemektedir. Bu da okul öncesi dönemde aileyle yapılan eğitimsel iletişimin önemini artırır. Baltaş (2001) ise, öğrencilerin başarısını artırmak için okul-aile işbirliğinden önce, aile içindeki iletişimin ve işbirliğinin sağlam olması gerektiğini vurgulamaktadır. Çocuklar, kendi istekleri ve katılımları olmadan, ailelerinin desteğiyle başarılı olamazlar. Aile içindeki sağlıklı iletişim, çocuğun okulda başarıya ulaşmasında temel bir faktördür. Çocukların gelişim sürecinde aile desteği, onların duygusal ve bilişsel anlamda güçlü bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlar (Yörükoğlu, 1998; Baltaş, 2001).

Ebeveyn Davranışı ve Okul Başarısına Etkisi

Ebeveyn davranışlarının çocuğun okul başarısı üzerindeki etkisi, araştırmalarla kanıtlanmış önemli bir konudur. Anne-baba tutumları, çocukların akademik başarılarını doğrudan etkileyebilir. Benzer şekilde, ebeveynlerin ilgisizliği, aşırı baskısı, sert tutumları veya sevgisiz yaklaşımları, çocukların ders çalışma motivasyonunu kaybetmelerine, korku ve gerginlik yaşamalarına neden olabilir (Küçükahmet, 2001). Ayrıca, aile desteği güçlü olan çocukların, konuşma becerileri gibi gelişim alanlarında daha iyi performans gösterdiği saptanmıştır (Demirel, 2002).

Anne-babaların çocuğuna yakın ilgi göstermesi, çalışma ortamını düzenlemesi ve başarılı olduğunda takdirde bulunması, çocuğun akademik başarısını olumlu yönde etkileyebilir. Çocuklarına eğitim konusunda destek

veren ailelerin çocukları, okuma ve anlama gibi akademik becerilerde daha yüksek başarı gösterir (Demirel, 2002). Ailenin tutumu, çocuğun davranışlarını erken yaşlardan itibaren şekillendirir ve her ailenin kendi eğitim anlayışına göre çocuğunun gelişimini yönlendirir. Bununla birlikte, bazı ebeveynler, çocuklarından mükemmeliyet bekleyebilir ve hata yapmalarını hoş karşılamazlar. Bu tutum, çocuklarda yüksek kaygı ve başarısızlık korkusu yaratabilir. Ayrıca, başarısızlık durumunda çocuğa yapılan eleştiriler, çocuğun özsaygısını olumsuz etkileyebilir ve bu da onun okul başarısını engelleyebilir. Özellikle çocuklarına yüksek beklentilerle yaklaşan aileler, çocuklarının performansını artırmak amacıyla yoğun baskı yapabilirler. Ancak, bu baskı çocuğun üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir, performans kaygısını artırabilir ve özgüven eksikliklerine yol açabilir (Greenwood ve Martin, 2000).

Aileler, çocuklarının başarısını desteklerken, onları cesaretlendirmeli ve emek vermeden başarı beklememelidir. Çocuğa yapılacak olan en büyük katkı, ona güven duymak ve ona, başarıya ulaşmak için gerekli adımları atması gerektiğini öğretmektir. Başarıya giden yolun, sürekli cesaretlendirme ve destekle mümkün olduğu unutulmamalıdır (Kadioğlu, 2004).

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, 5.6.7.8.sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin ebeveyn davranışlarının öğrenci başarısına etkilerine yönelik nicel araştırma yönteminin ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Samsun İli Tekkeköy İlçesi'nde bulunan devlet okullarında, 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören 100 öğrenci olarak belirlenmiştir. Bu öğrenciler, araştırmanın hedef kitlesini oluşturmaktadır. Araştırma sürecinin başlangıcında, Samsun İli Tekkeköy İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yazılı izin alınmış olup, bu izin doğrultusunda veri toplama süreci gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın örnekleme, Tekkeköy İlçesi'nde yer alan Yağbasan Ortaokulu'ndan basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşturulmuştur. Seçim sürecinde, sınıflarda belirlenen gün ve saatte derse katılan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrenciler arasından 100 öğrenciye ulaşılmıştır. Katılımcıların belirli bir sınıf seviyesinden seçilmesinin, araştırmanın amacına uygun verilerin elde edilmesine olanak sağlaması hedeflenmiştir.

Araştırmaya katılmak isteyen öğrenciler, gönüllü olarak davet edilmiş ve araştırma için belirlenen gün ve saatte, sınıflarda ders saatleri içinde kolayca ulaşılabilir durumdaki öğrencilere yönlendirme yapılmıştır. Katılımcı öğrencilerin belirlenmesinde, her sınıf seviyesinden temsili bir örnekleme sağlanarak, daha genellenebilir sonuçlar elde edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sürecinde, 100 öğrenciye uygulanan ölçekler sonucunda, veriler değerlendirilmek üzere toplanmıştır. Bu 100 öğrenci, araştırmanın örneklemini oluşturmuş ve bu öğrencilerin yanıtları üzerinden analizler yapılmıştır.

Araştırmanın örnekleme yapısı, özellikle eğitimle ilgili tutumlar, davranışlar veya psikolojik özelliklerin incelendiği çalışmalarda, sınıf seviyelerinin ve öğrenci sayısının yeterli olmasına özen göstererek, veri toplamanın sağlıklı bir şekilde yapılması için titiz bir yöntemle oluşturulmuştur. Araştırmanın evreni ve örnekleme hakkında detaylı bilgi verilmesi, araştırmanın genel geçerliliği açısından önemlidir. Araştırmanın bulguları, bu 100 öğrenciden elde edilen verilere dayanarak, genel öğrenci davranışlarını ve tutumlarını anlamaya yönelik çıkarımlara olanak sağlamaktadır.

Veri Toplama Araçları:

Bu çalışmada veri toplama amacıyla Anne-Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, ilk olarak Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbush tarafından 1991 yılında geliştirilmiş olup, Yılmaz tarafından 2000 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, aile içindeki anne-baba tutumlarının çocukların davranışları, kişilik gelişimi ve okul başarısı üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu çalışmada, Anne-Baba Tutum Ölçeği'nin 18 maddesi kullanılmıştır. Ayrıca, 19. madde olarak, öğrencilerin aldıkları karne notları da eklenmiş, böylece akademik başarı ile aile tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ölçek, hem çocuğun duygusal ve psikolojik gelişimini hem de akademik başarılarını etkileyen anne-baba tutumlarını kapsamlı şekilde analiz etmeye olanak tanır. Yılmaz'ın uyarlama çalışmasıyla, ölçek Türk kültürüne uygun hale getirilmiş ve güvenilirlik ile geçerlilik testlerinden geçirilmiştir (Yılmaz, 2000)

Verilerin Analizi: Verilerin analizinde SPSS nicel veri analiz programı kullanılmıştır. Anne baba tutumunun öğrenci başarısına etkisi incelenmiştir. Maddelerin betimsel istatistik değerleri, tutum ile ders notları arasındaki korelasyon, tutumun Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri derslerinin başarısını

yordama düzeyini gösteren regresyon analizleri yapılmış ve istatistiksel sonuçlar tablolar halinde ifade edilmiştir ve yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın problemi incelenip; Ölçek değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Tablo 1: Maddelerin betimsel İstatistik değerleri

Maddeler	N	ORT	SS.	Min	Max
1 Sorunum olduğumda Annem babam yardım eder.	100	3,7	,491	2	4
2 Annem Babam tartışmamamı söylerler	100	3,34	1,016	1	4
3 Her şeyin en iyisini yapmam için zorlarlar	100	2,94	,920	1	4
4 Tartışmada susmamı söylerler.	100	2,75	1,016	1	4
5 "Sen kendin karar ver" derler.	100	3,26	,85	1	4
6 Derslerimden düşük not alsam, kızarlar	100	2,9	1,10	1	4
7 Ders çalışırken bana yardım ederler.	100	3,28	1,013	1	4
8 Kendi görüşlerini tartışmamam söylerler	100	2,48	,999	1	4
9 Yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini açıklarlar	100	3,12	,894	1	4
10 tartıştığımında bana "büyüdüğün zaman anlarsın" derler.	100	2,39	1,062	1	4
11 Düşük not aldığımında çalışmam için desteklerler.	100	3,67	,64	1	4
12 kendi kendime karar vermeme izin verirler.	100	3,01	,854	1	4
13 Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar.	100	3,28	,806	1	4
14 İstemediklerini yaptığımında, bana karşı soğuk davranırlar	100	1,82	1,062	1	4
15 Benimle konuşmak için zaman ayırırlar.	100	2,37	1,098	1	4
16 Düşük notlar aldığımında suçluluk duyar ve utanırım	100	2,3	1,157	1	4
17 Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz.	100	3,3	1,007	1	4
18 Kızdıracak bir şey yaptığımında, istediğim şeyleri yapmama izin vermezler.	100	2,28	1,128	1	4

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin aileleriyle ilgili çeşitli tutum ve davranışlarını ölçen bir anketin betimsel istatistiklerini göstermektedir. Betimsel istatistikler, her maddenin ortalama (ORT), standart sapma (SS), minimum (Min) ve maksimum (Max) değerlerini içerir.

İstatistiklerin Genel Değerlendirilmesi:

1. En yüksek ortalama (3,7):

- Maddelerden birincisi, "Sorunum olduğumda Annem babam yardım eder." bu madde, katılımcıların en çok katıldığı maddeyi temsil etmektedir. Öğrenciler, ailelerinin kendilerine yardım etme konusunda yüksek bir güven duyuyorlar.
- Ortalamanın yüksek olması (3,7), öğrencilerin büyük çoğunluğunun annelerinin ve babalarının sorunlarıyla ilgilendiklerini düşündüğünü gösteriyor.

2. En düşük ortalama (1,82):

- 14. madde, "İstemediklerini yaptığımında, bana karşı soğuk davranırlar." bu madde, öğrencilerin en az katıldığı ifade olarak karşımıza çıkıyor. Bu, öğrencilerin ailelerinin, istenmeyen davranışlar nedeniyle onları soğuk bir şekilde yargılamadığını düşündüklerini gösteriyor.
- Ayrıca, bu madde yüksek bir standart sapmaya (1,062) sahip, yani bazı öğrenciler bu durumu daha belirgin bir şekilde deneyimlemiş olabilir.

3. Düşük standart sapma:

- 11. maddede, "Düşük not aldığımında çalışmam için desteklerler." ortalama 3,67 ve düşük standart sapma (0,64) ile dikkat çekiyor. Bu, çoğu öğrencinin bu durumu benzer şekilde deneyimlediğini ve annelerinin ve babalarının, düşük not aldıklarında çocuklarına yardım etmeye yönelik tutumlarının tutarlı olduğunu gösteriyor.

4. En geniş yayılım (standart sapma):

- 16. maddede, "Düşük notlar aldığımında suçluluk duyar ve utanırım" ortalama 2,3 ve yüksek bir standart sapma (1,157) ile yer alıyor. Bu, öğrencilerin düşük notlar konusundaki hislerinin farklılık gösterdiğini ve bu konudaki duygularının geniş bir yelpazede olduğunu gösteriyor.

5. Ortalama yakınlığı (günlük yaşantı):

- 9. madde, "Yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini açıklarlar." maddesi, ortalama değeri 3,12 ile katılımcıların oldukça yakın bir şekilde aynı görüşte olduklarını gösteriyor. Bu, ailelerin çocuklarına neden bir şey yapmaları gerektiğini açıklamalarının genellikle yaygın olduğunu ortaya koyuyor.

Öğrenciler, ailelerinin yardımseverlik, destek ve açık iletişim gibi konularda olumlu bir tutum sergilediklerini belirtiyorlar. Ancak, aile içindeki kurallar ve kısıtlamalar gibi konularda görüşler daha çeşitleniyor. Bu durum, bazı öğrencilerin ailelerinin tavırlarını daha sert veya daha hoşgörülü olarak deneyimlemesiyle ilgili olabilir. Aile içindeki farklı davranış kalıpları, öğrenciler arasında değişken bir algı yaratmaktadır.

Tablo 2: Tutum ile ders notları arasındaki korelasyon

Variables	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
(1) Tutum	1,000				
(2) Türkçe	0,058	1,000			
(3) Matematik	0,106	0,718*	1,000		
(4) Sosyal Bilgiler	-0,049	0,712*	0,655*	1,000	
(5) Fen Bilimleri	0,125	0,637*	0,730*	0,562*	1,000

* shows significance at the 0,05 level

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin tutumları ile ders notları arasındaki korelasyonları gösteren bir analiz tablosudur. Tabloyu incelediğimizde, tutum ve ders notları arasındaki ilişkiyi ve dersler arasındaki karşılıklı ilişkileri görmekteyiz.

Öne Çıkan Noktalar:

1. Tutum ve Ders Notları Arasındaki Korelasyon:

- Tutum ile ders notları arasında anlamlı bir korelasyon bulunmamaktadır. Tabloya göre, (1) Tutum ile diğer derslerin (Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri) notları arasında hiçbir anlamlı ilişki yoktur. Bu, öğrencilerin tutumlarının ders notlarına doğrudan bir etkisi olmadığını gösteriyor.

2. Dersler Arasındaki Korelasyon:

- Türkçe ile Matematik ders notları arasında pozitif bir korelasyon bulunmaktadır ($r = 0,718$, $p < 0,05$). Yani, Türkçe ders notları yüksek olan öğrencilerin Matematik ders notları da genellikle yüksektir. Bu ilişki istatistiksel olarak anlamlıdır.
- Türkçe ile Sosyal Bilgiler ders notları arasında da pozitif bir korelasyon bulunur ($r = 0,712$, $p < 0,05$). Türkçe ders notları yüksek olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki başarıları da yüksektir.
- Türkçe ile Fen Bilimleri ders notları arasında daha düşük bir korelasyon vardır ($r = 0,637$, $p < 0,05$), ancak yine de anlamlıdır. Bu, Türkçe ders notları ile Fen Bilimleri ders notları arasında bir ilişki olduğunu gösteriyor, ancak diğer iki dersten daha zayıf bir ilişki olduğu söylenebilir.

3. Matematik, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Derslerinin Korelasyonu:

- Matematik ile Sosyal Bilgiler arasındaki korelasyon ($r = 0,655$, $p < 0,05$) oldukça güçlüdür. Bu da demektir ki, Matematik dersinde başarılı olan öğrenciler genellikle Sosyal Bilgiler dersinde de başarılı olmaktadır.
- Matematik ile Fen Bilimleri ders notları arasında da pozitif bir korelasyon bulunur ($r = 0,730$, $p < 0,05$). Yani Matematik ve Fen Bilimleri dersleri arasında güçlü bir ilişki vardır.
- Sosyal Bilgiler ile Fen Bilimleri arasındaki korelasyon ($r = 0,562$, $p < 0,05$) daha zayıf olmakla birlikte anlamlıdır.

Tabloda, tutum ile ders notları arasında doğrudan bir ilişki bulunmazken, derslerin birbirleriyle olan korelasyonları dikkate değer bir şekilde güçlüdür. Öğrencilerin bir ders notları yüksekse, genellikle diğer derslerde de başarıları yüksek olmaktadır. Ancak Türkçe ve Fen Bilimleri dersleri arasında daha düşük bir ilişki gözlemlenmiştir, bu da öğrencilerin bu derslerdeki başarılarının birbirinden daha bağımsız olduğunu gösterebilir.

Tablo 3: Tutumun Türkçe başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizi

Türkçe	Coef.	St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf	Interval]	Sig
Tutum	1,665	3,255	0,52	0,655	-4,831	8,168	
Constant	83,488	9,005	9,27	0,000	65,612	101,350	***
Mean dependent var	88,040		SD dependent var	9,825			
R-squared	0,003		Number of obs	100,000			
F-test	0,259		Prob > F	0,612			
Akaike crit. (AIC)	743,497		Bayesian crit. (BIC)	749,707			

*** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$

Tablo 3 incelendiğinde, Türkçe dersindeki başarıyı tutum ile ilişkilendiren bir regresyon analizinin sonuçlarını sunmaktadır. Regresyon analizi, bağımsız değişkenin (bu durumda tutum) bağımlı değişkeni (Türkçe başarı puanı) ne kadar açıkladığını ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını gösterir. Tabloyu incelediğimizde, tutumun Türkçe başarısı üzerindeki etkisi hakkında bazı önemli noktalar ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Bulgular:

1. Katsayı (Coef.) ve p-değeri:

- Tutum için Katsayı (Coef.) = 1,665: Bu, tutumun Türkçe başarısını pozitif yönde etkilediğini gösterir. Yani, tutumda bir artış olduğunda Türkçe başarı puanının 1,665 birim arttığı beklenebilir. Ancak bu, yalnızca katsayı değeri ile ilgilidir.
- p-değeri = 0,655: p-değeri, istatistiksel anlamlılığı test eder. Burada p-değeri 0,655'tir, yani bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bir değişkenin, diğerini etkilemesi için genellikle p-değerinin 0,05'ten küçük olması beklenir. Buradaki yüksek p-değeri, tutumun Türkçe başarısını açıklamada anlamlı bir etkisi olmadığını gösterir.

2. R-squared (R^2) Değeri:

- R-squared = 0,003: Bu değer, bağımsız değişkenin (tutum) Türkçe dersindeki başarıyı ne kadar açıkladığını gösterir. R^2 değeri 0,003 olarak verilmiş, yani tutum, Türkçe başarısının yalnızca %0,3'ünü açıklamaktadır. Bu da tutumun Türkçe başarısı üzerinde çok küçük bir etkisi olduğunu gösterir.

3. F-test ve Prob > F:

- F-test = 0,259 ve Prob > F = 0,612: Bu test, modelin genel anlamlılığını test eder. Buradaki p-değeri 0,612'dir, bu da modelin genel olarak anlamlı olmadığını ve bu regresyon modelinin Türkçe başarısını açıklamak için uygun olmadığını gösterir. Genellikle p-değeri 0,05'ten küçükse model anlamlı kabul edilir.

4. Constant (Sabit Değer):

- Constant = 83,488: Sabit değer (yani, tutum sıfır olduğunda Türkçe başarı puanı) 83,488'dir. Bu, tutum sıfır olduğunda öğrencilerin Türkçe puanlarının ortalama olarak 83,488 olması beklenir.

Tabloya göre, tutumun Türkçe başarısını yordama düzeyi oldukça zayıftır. Regresyon modelinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı ve tutumun Türkçe başarısını açıklamada güçlü bir etkisi bulunmadığı sonucuna varılmaktadır. Katsayı pozitif olsa da, bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı için yorum yapılması uygun değildir. Bu sonuçlar, Türkçe başarısının tutum dışında başka faktörlerle daha güçlü bir şekilde açıklanabileceğini göstermektedir.

Tablo 4: Tutumun Matematik başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizi

Matematik	Coef.	St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf	Interval]	Sig
Tutum	5,515	5,385	1,03	0,307	-5,091	16,121	
Constant	64,855	14,694	4,42	0,000	35,719	94,078	***
Mean dependent var	79,950		SD dependent var	16,098			
R-squared	0,011		Number of obs	100,000			
F-test	1,065		Prob > F	0,305			
Akaike crit. (AIC)	841,488		Bayesian crit. (BIC)	846,649			

*** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$

Tablo 4 incelendiğinde, tutumun Matematik başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizine ait sonuçları sunmaktadır. Bu analiz, tutumun matematik dersindeki başarıyı nasıl etkilediğini belirlemeye çalışmaktadır. Aşağıda tabloyu daha ayrıntılı bir şekilde açıklayacağım:

Anahtar Bulgular:

1. Katsayı (Coef.) ve p-değeri:

- Tutum için Katsayı (Coef.) = 5,515: Bu, tutumda bir artış olduğunda Matematik dersindeki başarıda 5,515 birimlik bir artış beklendiğini gösterir. Bu değer, tutumun Matematik başarısını pozitif yönde etkilediğini ima eder.
- p-değeri = 0,307: p-değeri, istatistiksel anlamlılık testidir. Burada p-değeri 0,307'dir, yani bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Genellikle, p-değerinin 0,05'ten küçük olması gereklidir ki bu ilişki anlamlı kabul edilsin. Bu durumda, p-değerinin yüksek olması, tutumun matematik başarısı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığına işaret eder. Bu da, tutumun matematik başarısını açıklamada güçlü bir faktör olmadığını gösterir.

2. R-squared (R^2) Değeri:

- R-squared = 0,011: Bu değer, tutumun Matematik dersindeki başarıyı yalnızca %1,1 oranında açıkladığını gösterir. Yani, tutum ve matematik başarıları arasındaki ilişki oldukça zayıftır ve matematik başarısını açıklamak için yeterli değildir.

3. F-test ve Prob > F:

- F-test = 1,065 ve Prob > F = 0,305: Bu test, modelin genel anlamlılığını ölçer. Buradaki p-değeri 0,305'tir, bu da modelin genel anlamlılığının zayıf olduğunu ve bu regresyon modelinin matematik başarısını yeterince açıklamak için uygun olmadığı sonucunu doğurur. F-testin p-değerinin 0,05'ten büyük olması, modelin genel olarak anlamlı olmadığını gösterir.

4. Constant (Sabit Değer):

- Constant = 64,855: Sabit değer, yani tutum sıfır olduğunda öğrencinin matematik başarısının 64,855 olması beklenir. Bu değer, tutumun sıfır olduğu durumda matematik başarısının ortalama seviyesini belirtir.
- Katsayı pozitif olsa da, p-değeri (0,307) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığına işaret etmektedir. Bu, tutumun matematik başarısını açıklamada önemli bir faktör olmadığı anlamına gelir.
- R-squared değeri (0,011) oldukça düşük olup, bu da tutumun matematik başarısını açıklamada sadece %1,1 oranında etkili olduğunu gösterir.
- F-testin p-değeri (0,305) de modelin genel anlamlılığını doğrulamaz, yani modelin matematik başarısını yeterince iyi bir şekilde tahmin edemediğini gösterir.

Bu regresyon analizi sonucunda, tutumun matematik başarısını yordama düzeyi çok zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı değildir. Katsayı pozitif olsa da, p-değeri büyük olduğu için bu ilişkinin anlamlı olduğu söylenemez. Matematik başarısını etkileyen başka faktörler olabilir, ancak tutum bu faktörlerden biri olarak bu modelde yeterince güçlü bir açıklayıcı faktör değildir.

Tablo 5: Tutumun Sosyal Bilgiler başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizi

Sosyal Bilgiler	Coef.	St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf	Interval]	Sig
Tutum	-1,631	3,524	-0,46	0,645	-8,623	5,362	
Constant	93,727	9,688	9,68	0,000	74,502	112,952	***
Mean dependent var	89,278		SD dependent var	10,569			
R-squared	0,002		Number of obs	100,000			
F-test	0,214		Prob > F	0,645			
Akaike crit. (AIC)	758,128		Bayesian crit. (BIC)	763,388			

*** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$

Tablo 5 incelendiğinde, tutumun Sosyal Bilgiler başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizinin sonuçlarını sunmaktadır. Bu analiz, tutumun Sosyal Bilgiler dersindeki başarıyı nasıl etkilediğini belirlemeye amaçlamaktadır. Aşağıda tabloyu ayrıntılı şekilde açıklayacağım:

Anahtar Bulgular:

1. Katsayı (Coef.) ve p-değeri:

- Tutum için Katsayı (Coef.) = -1,631: Bu katsayı, tutumda bir artış olduğunda Sosyal Bilgiler dersindeki başarının 1,631 birim azaldığını gösterir. Yani, tutum ve Sosyal Bilgiler başarısı arasında negatif bir ilişki var gibi görünmektedir. Ancak bu, yalnızca katsayı değeridir.
- p-değeri = 0,645: p-değeri, ilişkiyi test eder ve burada 0,645 ile oldukça yüksek bir değere sahiptir. Bu, tutumun Sosyal Bilgiler başarısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını gösterir. Genellikle, p-değerinin 0,05'ten küçük olması gerekir ki ilişki anlamlı kabul edilsin. Bu durumda p-değerinin büyük olması, tutumun Sosyal Bilgiler başarısını yordama açısından etkili bir değişken olmadığını gösterir.

2. R-squared (R^2) Değeri:

- R-squared = 0,002: Bu değer, tutumun Sosyal Bilgiler dersindeki başarıyı yalnızca %0,2 oranında açıkladığını gösterir. Yani, tutum ve Sosyal Bilgiler başarısı arasındaki ilişki son derece zayıftır ve Sosyal Bilgiler dersindeki başarıyı açıklamada tutum tek başına çok az bir açıklayıcılığa sahiptir.

3. F-test ve Prob > F:

- F-test = 0,214 ve Prob > F = 0,645: F-test, modelin genel anlamlılığını test eder. Buradaki p-değeri 0,645'tir, bu da modelin genel olarak anlamlı olmadığı ve tutumun Sosyal Bilgiler başarısını tahmin etmede yeterli bir açıklayıcı faktör olmadığını gösterir.

4. Constant (Sabit Değer):

- Constant = 93,727: Sabit değer, yani tutum sıfır olduğunda öğrencinin Sosyal Bilgiler dersindeki başarı puanının 93,727 olması beklenir. Bu, tutumun sıfır olduğu durumda Sosyal Bilgiler başarısının ortalama seviyesini belirtir.
- Katsayı negatif olsa da, p-değeri (0,645) çok yüksek olduğu için bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Yani tutumun Sosyal Bilgiler başarısını açıklamada önemli bir etkisi yoktur.
- R-squared değeri (0,002) çok düşüktür ve bu, tutumun Sosyal Bilgiler başarısını yalnızca %0,2 oranında açıkladığını gösterir. Bu da tutumun Sosyal Bilgiler başarısı üzerinde çok zayıf bir etkisi olduğu anlamına gelir.
- F-testin p-değeri (0,645) de modelin genel anlamlılığını doğrulamaz ve bu, modelin Sosyal Bilgiler başarısını yeterince açıklayamadığını gösterir.

Bu regresyon analizi sonucunda, tutumun Sosyal Bilgiler başarısını yordama düzeyi çok zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı değildir. Katsayı negatif olsa da, p-değeri yüksek olduğu için bu ilişkinin anlamlı olmadığı söylenebilir. Sosyal Bilgiler başarısını etkileyen başka faktörler olabilir, ancak bu modelde tutum, Sosyal Bilgiler başarısını açıklamada güçlü bir değişken değildir. Bu nedenle, öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarısı üzerinde tutumun etkisi minimaldir.

Tablo 6: Tutumun Fen Bilimleri başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizi

Fen Bilimleri	Coef.	St.Err.	t-value	p-value	[95% Conf	Interval]	Sig
Tutum	5,032	3,928	1,26	0,202	-2,746	12,824	
Constant	73,696	10,785	6,83	0,000	52,287	95,095	***
Mean dependent var	87,460		SD dependent var	11,850			
R-squared	0,017		Number of obs	100,000			
F-test	1,650		Prob > F	0,208			
Akaike crit. (AIC)	779,586		Bayesian crit. (BIC)	784,796			

*** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$

Tablo 6 de tutumun Fen Bilimleri başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizine bakıldığında tutumun Fen Bilimleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi yoktur. Katsayı (Coef) değeri beklentiye uygun olarak pozitif yönde olsada katsayı değeri ($P > 0,05$) büyük olduğu için (istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı için) yapılacak yorumunda anlamsız olmasına neden olmaktadır. ($P > 0,05$)

Tablo 6, tutumun Fen Bilimleri başarısını yordama düzeyini gösteren regresyon analizine ait sonuçları sunmaktadır. Bu analiz, tutumun Fen Bilimleri dersindeki başarıyı nasıl etkilediğini ve bu ilişkinin istatistiksel

olarak anlamlı olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Aşağıda tabloyu ayrıntılı bir şekilde açıklayacağım:

Anahtar Bulgular:

1. Katsayı (Coef.) ve p-değeri:

- Tutum için Katsayı (Coef.) = 5,032: Bu katsayı, tutumda bir artış olduğunda Fen Bilimleri dersindeki başarının 5,032 birim arttığını gösterir. Yani, tutumun Fen Bilimleri başarısına pozitif yönde etkisi olduğu söylenebilir.
- p-değeri = 0,202: p-değeri, bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını gösterir. p-değeri genellikle 0,05'ten küçük olması durumunda ilişki anlamlı kabul edilir. Buradaki p-değeri 0,202 olup, bu ilişkiyi anlamlı bulmamıza engel olur. Yani, tutumun Fen Bilimleri başarısını yordama gücü istatistiksel olarak geçerli değildir.

2. R-squared (R^2) Değeri:

- R-squared = 0,017: Bu değer, tutumun Fen Bilimleri dersindeki başarıyı yalnızca %1,7 oranında açıkladığını gösterir. Bu, tutumun Fen Bilimleri başarısının büyük bir kısmını açıklamadığını ve çok zayıf bir ilişki bulunduğunu gösterir. Yani, Fen Bilimleri başarısında etkili olan faktörlerin başında tutum gelmemektedir.

3. F-test ve Prob > F:

- F-test = 1,650 ve Prob > F = 0,208: F-test, modelin genel anlamlılığını test eder. Buradaki p-değeri 0,208'dir ve bu, modelin genel anlamlılığının düşük olduğunu gösterir. Bu da, tutumun Fen Bilimleri başarısını tahmin etmede yeterince güçlü bir açıklayıcı faktör olmadığını ortaya koyar.

4. Constant (Sabit Değer):

- Constant = 73,696: Sabit değer, yani tutum sıfır olduğunda öğrencinin Fen Bilimleri dersindeki başarı puanının 73,696 olması beklenir. Bu, tutumun sıfır olduğu durumda Fen Bilimleri başarısının ortalama seviyesini belirtir.

Sonuçlar:

- Katsayı pozitif olsa da, p-değeri (0,202) yüksek olduğu için bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Yani, tutum Fen Bilimleri başarısı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir.
- R-squared değeri (0,017) çok düşüktür ve bu, tutumun Fen Bilimleri başarısını yalnızca %1,7 oranında açıkladığını gösterir. Bu, tutumun Fen Bilimleri başarısını açıklamada çok zayıf bir etkisi olduğu anlamına gelir.
- F-testin p-değeri (0,208) de modelin genel anlamlılığını doğrulamaz ve bu, modelin Fen Bilimleri başarısını yeterince açıklayamadığını gösterir.

Bu regresyon analizi sonucunda, tutumun Fen Bilimleri başarısını yordama düzeyi oldukça zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı değildir. Katsayı pozitif olsa da, p-değeri büyük olduğu için bu ilişkinin anlamlı olduğu söylenemez. Fen Bilimleri başarısını etkileyen başka faktörler olabilir, ancak bu modelde tutum, Fen Bilimleri başarısını açıklamada güçlü bir değişken değildir. Yani, Fen Bilimleri başarısındaki değişim tutumdan bağımsız olarak başka etmenlerle açıklanabilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada, ebeveyn davranışlarının öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçları, ebeveyn davranışları ile ders başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Ancak, dersler arasında birbirleriyle anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Çocuğun kişilik gelişimi ve okul başarısı üzerinde ailenin büyük bir etkisi olduğu aşıkardır. Özellikle, sağlıklı bir aile ortamında yetişmeyen ve ailesiyle sorunlar yaşayan öğrencilerin okul başarıları, sağlıklı bir ailede yetişen öğrencilere kıyasla belirgin bir şekilde daha düşüktür.

Öğrencilerin başarısızlığında, ailenin çocuğa karşı duyduğu ilgisizlik ve eğitimin önemini kavrayamamış olmalarının önemli bir rol oynadığı gözlemlenmiştir. Son yıllarda toplumda bilinçlenme ve ilerleme olsa da, aileler henüz okullardaki eğitim sürecinin etkili bir parçası olma konusunda yeterince yerleşmiş bir anlayışa

sahip değildirler. Bu durum, ailelerin eğitimle ilgili rollerinin tam anlamıyla kavranmadığını ve uygulamada yeterince etkili olmadığını ortaya koymaktadır.

Ailelerin, çocuklarının sadece fiziksel bakımını değil, aynı zamanda duygusal, sosyal, bedensel ve diğer gelişim alanlarındaki büyümelerini de etkileme sorumluluğu taşıdığı konusunda genel bir görüş birliği bulunmaktadır. Gerçekleştirilen pek çok deneysel araştırma, ailenin yalnızca çocuk bakımından sorumlu olmadığını, aynı zamanda çocuğun eğitiminde de kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda, ailelerin çocuk eğitimi üzerindeki etkisi, yalnızca geleneksel bir bakış açısının ötesinde geniş bir perspektife sahiptir. Çocuk eğitiminde aileye dair tüm etkenlerin göz önünde bulundurulması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Ebeveynlerin eğitim düzeylerinin, tutumlarının, beklentilerinin, rollerinin, ekonomik durumlarının ve genel sosyo-demografik özelliklerinin çocuğun gelişimi üzerindeki etkileri çok sayıda araştırma tarafından incelenmiş ve bu etkenlerin çocukların okul başarısı üzerinde belirgin etkiler yarattığı ortaya konmuştur. Özellikle, eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerin çocuklarının okul başarıları, diğerlerine göre daha yüksek olmaktadır. Ailelerin, çocuklarının eğitimi konusunda şefkatli, koruyucu ve destekleyici bir yaklaşım sergilemeleri, öğrencilerin okul başarılarını olumlu yönde etkilemektedir. Bu durum, ebeveynlerin çocuklarının eğitime olan ilgi ve desteğinin okul başarısının önemli bir belirleyeni olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, okul ile düzenli ve etkili bir iletişim içinde olan, ortak bir anlayışla çocuğuna eğitim desteği sağlayan ebeveynlerin çocuklarının okul başarılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu, ailelerin eğitim sürecine katılımının ve okul ile olan iş birliğinin öğrencilerin başarısını artıran önemli faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Bu tür ortak çalışmalar, çocuğun eğitim sürecine olan katkıyı güçlendirmekte ve öğrencinin motivasyonunu artırmaktadır. Dolayısıyla, ailelerin eğitim sürecine katılımı, öğrencilerin başarıları üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir.

Tartışma

Bu araştırmanın temel amacı, ebeveyn davranışlarının ortaokul öğrencilerinin okul başarıları üzerinde herhangi bir fark yaratıp yaratmadığını belirlemektir. Araştırmada, 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerine uygulanan "Anne-Baba Tutum Ölçeği"nin istatistiksel sonuçları incelendiğinde, anne-baba tutumu ile öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonucun, ölçeğin yalnızca 100 kişiye uygulanmasından ve anketi dolduran öğrencilerden bazılarının düşük notlar aldıkları için "notları hatırlamıyorum" şeklinde cevap vererek anketi geçersiz kılmalarından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Bu durum, araştırma sonuçlarını etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Ebeveyn davranışlarının öğrenci başarısı üzerindeki etkisini araştıran literatür taramasına bakıldığında, sağlıklı ve destekleyici bir aile ortamının öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu bir etkisi olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Sağlıklı bir aile ortamında yetişen öğrencilerin, ailelerinin eğitim konusunda ilgili ve duyarlı oldukları, aralarındaki iletişimin güçlü olduğu ve çocuklarının eğitim sürecine aktif bir şekilde katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu tür aileler, çocuklarına sadece akademik anlamda değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik anlamda da güçlü bir destek sunarak onların özgüven kazanmalarına yardımcı olurlar.

Tandoğan (1983), alt sosyo-ekonomik seviyedeki ilkokullarda dördüncü sınıfta okuyan 20 öğrenci ve 20 anne üzerinde 6 hafta süren bir grup çalışması yapmıştır. Çalışmanın amacı, anne tutumlarının çocukların akademik başarıları üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Çalışma sonunda, annelerin tutumlarında olumlu bir değişim gözlemlenmiş ve grup rehberliğine katılan annelerin çocuklarının akademik başarılarında önemli bir artış sağlanmıştır (Akt: Saruhan, 1996).

Gökçedağ (2001), anne-baba tutumlarının çocukların başarıları ve kaygı seviyeleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, otoriter aile yapılarından gelen çocukların kaygı düzeylerinin yüksek ve akademik başarılarının düşük olduğu bulunmuştur. Buna karşın, demokratik ailelerden gelen çocukların kaygı seviyelerinin düşük ve akademik başarılarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, anne-baba tutumları ile çocukların akademik başarıları arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Tezcan (1984) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, okul başarısını etkileyen bir dizi faktör tespit edilmiştir. Bu faktörler arasında ailesel sebepler, ailenin duygusal problemleri, aile içi ilişkilerin sağlıklı ve dengeli olması, çocuğun potansiyelinin ailesi tarafından aşırı zorlanması ve ebeveynlerin tutumlarının demokratik veya otoriter olması gibi etmenler yer almaktadır. Bu faktörler, çocuğun akademik başarısını ya olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir.

Özcan (1996), ilkokul öğrencilerinin özgüven düzeyleri, akademik başarıları ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma bulgularına göre, düşük özgüvene sahip öğrencilerin ebeveynlerinin

tutumlarının daha otoriter ve baskıcı olduğu, buna karşılık yüksek özgüvene sahip öğrencilerin ise daha az baskıcı ve daha esnek ebeveyn tutumlarına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Çelenk (2003) tarafından yapılan "Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması" adlı çalışmada, eğitim açısından destekleyici bir tutum sergileyen ailelerin çocuklarının okul başarılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aile bakımının, şefkatin ve korumanın okul başarısına önemli katkı sağladığı vurgulanmıştır. Özellikle koruyucu aile yanında kalan çocukların, uygun şefkat ve desteği aldıklarında başarılarının arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, okul ile düzenli iletişim içinde olan ve ortak bir anlayışla çocuğuna eğitim desteği sunan velilerin çocuklarının okul başarılarının daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Kaya (2010), yaptığı araştırmada ilköğretim öğrencilerinin ebeveynlerinin çocuk yetiştirme yaklaşımlarını analiz etmiştir. Araştırma bulgularına göre, genç yaşta olan ve eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin, demokratik tutumlarının daha belirgin olduğu, bunun yanı sıra koruyucu ve otoriter tutumlarının ise daha düşük olduğu saptanmıştır.

Öneriler

Bu araştırmanın bulguları, ebeveyn tutumlarının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi konusunda çeşitli önemli bilgiler sunmuştur. Elde edilen sonuçlara dayanarak, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Ebeveyn Eğitim Programları Düzenlenmelidir:
 - Ebeveynlerin çocuklarının eğitim sürecine daha fazla katılım göstermesi için ebeveyn eğitim programları düzenlenebilir. Bu programlar, ebeveynlere çocuklarının gelişimi, eğitim ihtiyaçları ve okul başarısını artırma yolları hakkında bilgi verebilir. Özellikle çocuklara karşı daha destekleyici ve anlayışlı bir tutum sergileyen ailelerin çocuklarının okul başarıları genellikle daha yüksek olmaktadır. Bu tür programlar, ebeveynlerin çocuklarına daha fazla şefkat göstererek eğitim süreçlerine katkıda bulunmalarını teşvik edebilir.
2. Demokratik Anne-Baba Tutumları Desteklenmelidir:
 - Araştırma, demokratik anne-baba tutumlarının öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu bir etki olduğunu göstermektedir. Ailelerin, çocuklarıyla daha açık iletişim kurarak, onların düşüncelerini dikkate almaları ve onlara karar verirken rehberlik etmeleri önerilmektedir. Bu yaklaşım, çocukların özgüvenlerini artırır ve eğitimde daha etkili olmalarını sağlar.
3. Aile İletişiminin Güçlendirilmesi Gerekir:
 - Aile içindeki güçlü iletişim, çocukların eğitimde başarılı olabilmeleri için kritik öneme sahiptir. Ailelerin, çocuklarının eğitim süreci hakkında okul ile düzenli iletişim kurmalarını sağlayacak sistemler geliştirilmelidir. Okul ve aile işbirliği, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerine olumlu katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, okul-aile işbirliğini teşvik eden faaliyetler artırılmalıdır.
4. Ebeveynlerin Eğitim Sürecine Katılımı Arttırılmalıdır:
 - Ailelerin eğitim süreçlerine daha fazla dahil olmaları, öğrencilerin başarılarını önemli ölçüde artırabilir. Okul yönetimleri, ebeveynleri eğitime katılım konusunda daha aktif hale getirmek için çeşitli etkinlikler ve bilgilendirme toplantıları düzenleyebilir. Bu sayede ailelerin çocuklarının okul yaşamlarına dahil olmaları ve onları desteklemeleri sağlanabilir.
5. Düşük Notlar ve Ebeveyn Tepkileri Arasındaki İlişki Üzerine Çalışmalar Yapılmalıdır:
 - Öğrencilerin düşük notlar aldıklarında ailelerinin nasıl tepki verdiği, öğrencilerin psikolojik durumları ve motivasyonları üzerinde büyük bir etkiye sahip olabilir. Bu konuda daha fazla araştırma yapılmalı, ebeveynlerin düşük notlar karşısında daha destekleyici tutumlar sergilemelerine yönelik stratejiler geliştirilmelidir.
6. Okul Başarısı İçin Psiko-sosyal Destek Programları Oluşturulmalıdır:
 - Öğrencilerin başarıları sadece akademik destekle değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik destekle de şekillenmektedir. Okullar, öğrencilere yönelik rehberlik ve psikolojik destek programlarını güçlendirerek öğrencilerin hem akademik hem de duygusal açıdan daha sağlıklı bir eğitim deneyimi yaşamalarını sağlayabilirler. Bu tür destekler, öğrencilerin başarılarının artırılmasında önemli bir rol oynayabilir.
7. Farklı Ebeveyn Tipleri ve Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişkiler Araştırılmalıdır:

- o Ebeveyn tutumlarının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi, sadece akademik sonuçlarla sınırlı değildir. Farklı ebeveyn tutumlarının, özellikle demokratik, otoriter ve izin verici tutumların öğrencilerin gelişim süreçlerine nasıl etki ettiğini daha ayrıntılı bir şekilde araştıran çalışmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar, aile içindeki ebeveyn tutumlarının öğrenciler üzerinde daha uzun vadeli etkilerinin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Öğrencilerin başarısını artırmak için ailelerin sadece eğitsel değil, aynı zamanda duygusal destek sağlayan, sağlıklı iletişim kuran ve eğitim süreçlerine aktif katılım gösteren tutumlar geliştirmeleri önemlidir. Bu bağlamda, okul-aile işbirliği, çocukların gelişiminde kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aslanargun, E.(2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 18.
- Baltaş, A. (1998). *Üstün başarı*. Remzi Kitapevi. İstanbul.
- Başar, H.(1999). *Sınıf Yönetimi*. Dördüncü Basım. Ankara.
- Corman, L.(1998). *Psikanaliz açısından çocuk eğitimi*. Cem Yayınevi. 1. Baskı, İstanbul.
- Cüceloğlu,D.(1998). *İnsan ve davranışı-psikolojinin temel kavramları*. Remzi Yayınevi. 8. Baskı. İstanbul.
- Cüceloğlu, D.(2005). *İçimizdeki çocuk*. Remzi Kitabevi, 36. Basım, İstanbul.
- Çağdaş, A.(2003) *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Eğitim Kitabevi Yayınları, Konya.
- Çelenk, S. (2001). Okul dışı etkilerin ilk okuma yazma öğretiminde okuduğunu anlama başarısına katkısı. *AİBÜ Yayınlanmamış (Yayın kurulu kararı alınmış) araştırma*.
- Çelik, N. (2005). Okul Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi
- Demirel, Ö. (2002). *Türkçe öğretimi*. Pegema Yayıncılık Ankara.
- Durmuş, A. (2005): *Okula giden çocukların eğitimi*. Timaş Yayınları. İstanbul.
- Elmacıoğlu, T.(1998). *Başarıda aile faktörü*. Hayat Yayınları. İstanbul.
- Ertuğrul, H.(2005). *Ailede ve okulda çocuk eğitimi*. Nesil Yayıncılık. İstanbul.
- Fidan, N. (1985). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Alkım Yayıncılık. Ankara.
- Gökçedağ, S. (2001). *Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı Ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne- Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Greenwood C. W. Ve Martin M.(2000). *Anne Babalar Çocuğunuzun Okulla İlgili Sorunlarını Çözebilirsiniz*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Kadioğlu, Ö.T. (2004). *Çocuğumu hayata hazırlıyorum*. Damla Yayınları. İstanbul
- Kaya, C.(2005). *Çocuk eğitiminde anne ve babaya öneriler*. Zambak Yayınları. İstanbul
- Kaya, A. (2010). *İlköğretim Öğrencilerinin Anne-Babalarının Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Kişilik Özelliklerine Göre Değişkenliğinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köknel,Ö. (2004). *Dolu dolu yaşamak*. Altın Kitaplar Yayınevi. 7. basım. İstanbul
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Liaudet, J.C.(1999). *Dolto gözüyle çocuk yetiştirme*. Güncel Yayıncılık. İstanbul.
- Navaro, L.(1987).“Çağdaş anne, baba eğitimi neleri kapsayabilir?”, Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri (Antalya, 7-12- Eylül) Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- Özcan, H.(1996) *İlkokul öğrencilerinin özgüvenleri, akademik başarıları ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Saruhan, N. (1996). *Ankara İl Merkezinde Lise Son Sınıfa Devam Eden Öğrencilerin Atılganlıkları İle Ana Ve Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış). Ankara Üniversitesi.

- Söylemez, S.(2003). *Çocuk ve disiplin, çocuğumu nasıl yetiştirmeliyim?* Morpa Kültür Yayınları Ltd. S. 1. Baskı, İstanbul.
- Tezcan, M. (1984). *Kuşaklararası Çatışmalar*. Türkiye’De Ailenin Değişimi. TSDD Yayınları.
- Tuzcuoğlu, N.(2003). *Anne baba olmanın altın kuralları, bir aile olmak*. MorpaYayınları,1.Baskı, İstanbul.
- Ünlü, H.(2005). *Sınıf rehber öğretmenliği*. Şahika Yayınları, Ankara.
- Yavuzer, H.(2001) *Ana-Baba Okulu*. Remzi Kitabevi. 9. Basım, İstanbul
- Yavuzer, H.(2004) *Ana-Baba ve Çocuk*. Remzi Kitabevi. On yedinci Basım. İstanbul.
- Yılmaz, H. (2004). *Öğretmenim lütfen bu kitabı okur musun?* Çizgi Yayınları. Konya.
- Yılmaz, A. (2000). Anne-Baba Tutum Ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 7(3), 160-172.
- Yörükoğlu, A. (1998). *Değişken toplumda aile ve çocuk*. Özgür Yayın Dağıtım. 4. Baskı.